



«Århundrets rettssak» var en interessant, men frysende kald opplevelse under Barents Spektakel. FOTO: OLE-GUNNAR RASMUSSEN

Kunstens kommentar

Hvordan skal Barentsregionen finne sin identitet? Det er langt til Oslo, og årets Barents Spektakel gikk rett i strupen på statens politikk.

LARS ELTON

Kunstkritiker

KUNST

lars@elton.no



KIRKENES (Dagsavisen): Det var bitende kaldt. Isblokkene tårnet under en mørk himmel. Snøen knaket under støvlene. Den samiske sjamanen Ronald Kvernmo jaget vekk onde ånder. Retten var satt: Tre kvelder på rad arrangert den omstridte kunstneren Morten

Traavik «Århundrets rettssak», et forsøk på å stoppe den planlagte prøveboringen etter olje i Barentshavet. Miljøorganisasjonene Greenpeace Norge og Natur og Ungdom har saksøkt den norske staten for å bryte Grunnlovens paragraf 112, som gir rettigheter til miljø og natur. Siden rettssaken skal foregå i Oslo tingrett, syntes Traavik og arrangørene bak Barents Spektakel at folk i nord skulle få muligheten til å ta stilling selv. Derfor ble rettssaken fremført som et politisk teater over tre kvelder, med aktor, forsvare og vitner – men uten dommer. For her var folket både jury og dommer.

«Århundrets rettssak» inngikk i et festivalprogram som retter oppmerk-

somheten mot den nye industrialiseringen som feier inn over de nordlige fylkene. Oljevirkosomheten er allerede godt synlig, og har gitt grunnlag for dype konflikter. Også havbruksnæring og annen industriell virksomhet skaper store forandringer i lokalsamfunnene. Kirkenes er bygd rundt gruvedriften og industrikjempen Sydvaranger, og problemene satte inn da driften ved hjørnesteinbedriften opphørte i 1996. Virksomheten ble gjenopptatt i mindre skala, men også denne gikk konkurs ved utgangen av 2015. Høsten 2016 ble gruvedriften gjenopptatt nok en gang, men nå er virksomheten så liten at betydningen for lokalsamfunnet er minimal. Samtidig har handelen og annen samhandling med Russland kommet i gang etter åpningen av samkvem med utlandet som fulgte etter perestrojkaen. I dag er cirka ti prosent av Kirkenes' befolkning russere, og salgsbodene på torget er et fast innslag i hverdagen.

Det er denne historien som er bakgrunnen for Pikene på broen, den lille organisasjonen som startet Barents Spektakel i 2004. Festivalen startet som en ren kunstfestival, men etter hvert er den blitt en bred kulturmanifestasjon som aktiviserer lokalsamfunnet. Festivalen er også en global aktør med spesielt tette bånd til Russland, men også til det samiske området, Sverige, Finland og nordområdene i resten av verden. Kunstnerisk leder Luba Kuzovnikova er russisk, og staben har et internasjonalt preg.

Av de opprinnelige stifterne som startet Pikene på broen i 1996 er smykkekunstner Inger Blix Kvammen den eneste som fortsatt er med i den daglige driften av Barents Spektakel. Hun var tidlig ute med samarbeid med russerne, og har blant annet hatt utstillinger i Murmansk og Arkhangelsk. Hennes erfaring er at de har en helt annen hold-